

Šifra kandidata:

Državni izpitni center

JESENSKI IZPITNI ROK

FILOZOFIJA

==== Izpitna pola 1 =====

Komentar besedila

Ponedeljek, 28. avgust 2023 / 90 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.

Koncepcna lista sta na perforiranih listih, ki ju kandidat pazljivo iztrga.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati naloge, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani).

Izpitska pola vsebuje 4 filozofska besedila, od katerih izberite eno in napišite komentar, ki naj obsega najmanj 600 besed. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 22.

V preglednici z "x" zaznamujte, komentar katerega filozofskega besedila naj ocenjevalec oceni. Če tega ne boste storili, bo ocenil prvi komentar, ki ste ga pisali.

1.	2.	3.	4.

Pišite v izpitno polo z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom v za to predvideni prostor **znotraj okvirja**. Pred komentar prepisite avtorja besedila in naslov dela, ki ste ga izbrali. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napačno besedo ali poved prečrtajte in jo zapишite na novo. Nečitljivo besedilo bo ocenjeno z 0 točkami. Osnutek komentarja pišite na koncepcna lista. Osnutek se ne upošteva pri ocenjevanju.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani, od tega 1 prazno.

3/16

Konceptni list

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

Konceptni list

Konceptni list

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

Konceptni list

1. Platon: Država

Prevod Jožeta Košarja

»Če je torej to pravilno, potem moramo priti do prepričanja, da vzgoja ni to, za kar jo neki ljudje obetavno izdajajo. Ti namreč trdijo, da lahko vcepijo duši znanje, če ga nima; to je tako, kakor če bi slepim očem lahko vsadili vid.«

»Da, to trdijo.«

»Naša razprava pa dokazuje, da sta v duši slehernega človeka sposobnost in organ za duhovno sprejemanje. Toda kakor se oči same ne morejo obrniti iz teme k svetlobi, temveč se mora hkrati obrniti vse telo, tako se mora tudi ta organ, s katerim človek spoznava, odvrniti z vso dušo od sveta nastajanja, dokler ne postane sposoben, da vzdrži pogled na to, kar obstaja, in naposled tudi najsvetlejše v obstoječem svetu. To najsvetlejše pa je, kajne, dobro?«

(Vir: Platon: Država. Prevod Jože Košar. DZS, Ljubljana 1976, 6. knjiga, str. 210-4.)

NAVODILO ZA PISANJE KOMENTARJA

Dani odlomek govori o človeški duši, katere naravno dana zmožnost je, da spozna resnico. Odlomka ne obnavljajte, temveč ga komentirajte v obliki RAZLAGALNEGA eseja, ki naj bo dolg vsaj 600 besed. V njem razložite tudi:

- Kaj misli Platon s tem, ko govori o obračanju iz teme k svetlobi?
- Kakšna naj bo vzgoja bodočih vladarjev?
- Kako se Platonovo razumevanje zgradbe duše kaže v njegovem razmišljanju o zgradbi pravične države?

Razlago odlomka smiselno umestite v kontekst celotnega dela.

Prevod Gorazda Kocijančiča

»Če je to resnično,« sem rekel, »moramo glede tega priti do prepričanja, da vzgojenost pač ni takšna, kakršna naj bi bila po zagotovitvah nekaterih ljudi. Ti namreč nekako zatrjujejo, da sami polagajo v dušo vedenje, ki ga v njej ni – tako kot da bi vsajali vid v slepe oči.«

»Res, tako zagotavljam,« je pritrdiril.

»Sedanji razmislek,« sem nadaljeval, »pa kaže, da je ta zmožnost navzoča v duši slehernega človeka: orodje je, s katerim vsakdo dojema, kot se na primer oko samo ne more obrniti iz temačnega k svetemu, če se ne zasuče vse telo: tako moramo tudi celotno dušo zasukati proč od vsega, kar postaja, vse dokler duša v zrenju ne postane sposobna prenesti Bivajočega in Najsvetlejšega pri Bivajočem. Prav to pa imenujemo Dobro, mar ne?«

(Vir: Platon: Država. Prevod Gorazd Kocijančič. Mohorjeva družba, Celje 2004, 7. knjiga, 518 c–d.)

NAVODILO ZA PISANJE KOMENTARJA

Dani odlomek govori o človeški duši, katere naravno dana zmožnost je, da spozna resnico. Odlomka ne obnavljajte, temveč ga komentirajte v obliki RAZLAGALNEGA eseja, ki naj bo dolg vsaj 600 besed. V njem razložite tudi:

- Kaj misli Platon s tem, ko govori o obračanju iz temačnega k svetemu?
- Kakšna naj bo vzgoja bodočih vladarjev?
- Kako se Platonovo razumevanje zgradbe duše izraža v njegovem razmišljanju o zgradbi pravične države?

Razlago odlomka smiselno umestite v kontekst celotnega dela.

2. Aristotel: Nikomahova etika

Vsi soglašajo, da je srečnost najvišje dobro; želimo si le nekoliko jasnejši odgovor o tem, kaj je bistvo srečnosti. Tak odgovor bi kaj hitro našli, ko bi doumeli, kaj je človekova naloga. Kakor je namreč za svirača in kiparja in sploh za vsakega umetnika, skratka v vseh delavnostih in dejavnostih, »dobro« in uspeh ravno v opravljeni nalogi, tako je bržda tudi pri človeku, če le obstoji neka njemu lastna naloga. Ali je mogoče, da gradbenik in čevljar imata neko določeno nalogu in opravilo, človek kot tak pa ga ne bi imel in bi bil ustvarjen le za brezdelje? Oko, roka, noge in sploh vsak telesni del ima svojo nalogu: ali se ne zdi verjetno, da ima poleg teh delnih nalog tudi človek kot tak neko določeno nalogu? In kakšna bi utegnila biti ta naloga? Živeti? »Življenje« je skupno tako človeku kot rastlinam; mi pa iščemo nekaj, kar je lastno le človeku. »Življenje« kot hranjenje in razmnoževanje torej ne pride v poštev. Kaj pa »življenje« kot čutno zaznavanje? Tudi to je lastno konju in volu in vsaki živali. Preostane še dejavno življenje, lastno razumnemu bitju – to je bitju, ki se pokorava razumu in ki tudi samo ima razum ter razmišlja ...

(Vir: Aristotel: Nikomahova etika. Prevod Kajetan Gantar. Slovenska matica, Ljubljana 1994, I. knjiga, str. 58–59.)

NAVODILO ZA PISANJE KOMENTARJA

Dani odlomek govori o srečnosti kot najvišjem dobrem za človeka. Odlomka ne obnavljajte, temveč ga komentirajte v obliki RAZLAGALNEGA eseja, ki naj bo dolg vsaj 600 besed. Pri pisanku upoštevajte spodnja navodila oziroma vprašanja:

- Pojasnite, zakaj Aristotel prepozna srečnost kot človekovo najvišje dobro.
- Razložite, kako je pri Aristotelu srečnost povezana z vrlinami.
- Kako Aristotel v nadaljevanju dodatno opredeli srečnost kot človekov smoter?

Razlago odlomka smiselno umestite v kontekst celotnega dela.

3. Descartes: Meditacije

Ali najsi nas čuti sem ter tja še tako varajo o kakih neznatnih in oddaljenih rečeh, navsezadnje je vendar še veliko drugega, o čemer sploh ni mogoče dvomiti, četudi je zajeto iz istega vira: na primer da sem zdajle tukaj, da ognjen v zimski suknjič sedim ob ognju, da držim v rokah tale papir, in podobno; kako bi mogel kdo trditi, da tole niso moje roke in tole tu ni moje telo?

(Vir: Descartes, R.: Meditacije. Prevod Primož Simoniti. Slovenska matica, Ljubljana, 1988, 1. meditacija, str. 50.)

NAVODILO ZA PISANJE KOMENTARJA

Navedeni odlomek govori o dvomu in gotovosti. Odlomka ne obnavljajte, temveč ga komentirajte v obliki RAZLAGALNEGA eseja, ki naj bo dolg vsaj 600 besed. V njem razložite tudi:

- Kaj Descartes misli, ko reče »navsezadnje je vendar še veliko drugega, o čemer sploh ni mogoče dvomiti, četudi je zajeto iz istega vira«, in kako v Meditacijah obravnava omenjeni vir mnenj?
- S kakšnim postopkom Descartes obravnava različne vire mnenj?
- Kako Descartes na podlagi najdene gotovosti zgradi novo vednost?

Pri komentiranju odlomka upoštevajte tudi kontekst celotnega dela.

4. Nietzsche: H genealogiji morale

Ta »orodja kulture« pomenijo človekovo sramoto in še prej sum v kulturo in protiargument »kulti« nasploh! Človek se lahko čisto upravičeno boji plave bestije na dnu vseh imenitnih ras in se jo varuje: toda kdo se ne bi stokrat raje bal, če sme hkrati občudovati, kot pa se *ne* batiti, toda pri tem kar naprej z gnušom gledati spodletele, pomanjšane, zakrnele, zastrupljene? In ali ni to *naše* prekletstvo? V čem je danes *naš* odpor proti »človeku«? – Kajti mi *trpimo* na »človeku«, o tem ni dvoma. *Ne* strah; prej to, da se na človeku nimamo več česa batiti; da je v ospredju golazen »človek« in je kar mrgoli; da se je »krotki človek«, brezupno poprečen in dolgočasen, že naučil sebe čutiti kot cilj in vrh, kot smisel zgodovine, kot »višjega človeka« [...]

(Vir: Nietzsche, F.: H genealogiji morale. Prevod Teo Bizjak. Slovenska matica, Ljubljana 1988, 1. razprava, str. 232.)

NAVODILO ZA PISANJE KOMENTARJA

Navedeni odlomek je iz 1. razprave, v kateri Nietzsche razmišlja o problemu človekovega odnosa do sebe, za katerega sta značilna samozanikovanje in samopomanjševanje, ki sta v jedru nihilizma sodobnega časa. Odlomka ne obnavljajte, temveč ga komentirajte v obliki RAZLAGALNEGA eseja, ki naj bo dolg vsaj 600 besed. V njem razložite tudi:

- Kaj bi pomenila Nietzschejeva ocena, da sodobni ljudje »trpimo na človeku«?
- Kako je »višji človek«, ki prevladuje v kulturi nihilizma, razumljen kot nasproteje tistega človeka prihodnosti, čigar prihod Nietzsche napove na koncu 2. razprave?
- Kakšen je človekov cilj po Nietzscheju in kako se skozi avtorjevo razumevanje tega napoveduje nova morala ali naslednje prevrednotenje vrednot, ki bo dokončno opravilo s sedanjo moralom?

Pri komentiranju odlomka upoštevajte tudi kontekst celotnega dela.

AVTOR BESEDILA IN NASLOV DELA

1

For more information about the study, please contact the study team at 1-800-258-4929 or visit www.cancer.gov.

M 2 3 2 5 3 1 1 1 1 ..

11/16

M 2 3 2 5 3 1 1 1 1 2

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

M 2 3 2 5 3 1 1 1 1 3

13/16

M 2 3 2 5 3 1 1 1 1 4

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

M 2 3 2 5 3 1 1 1 1 5

15/16

Prazna stran

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.